

האלוהית השלמה. לכל שבט — ערך מיוחד: ליששכר — תורה⁹⁸, לרן — גבורה⁹⁹ וכו'. וכל הכוחות ביחד קובעים את הערך השלם של בית ישראל.

15. הירידה למצרים¹⁰⁰

במהלך יצירת "עם זו יצרתי לי"¹⁰¹, מתגלגלת ירידת יעקב אבינו למצרים על-ידי מסבב הסיבות. יש על זה ביטוי מיוחד במסכת שבת: "ראוי היה יעקב אבינו לירד למצרים בשלשלאות של ברזל"¹⁰². מה חטאו שיגיע לידי כך? אלא, המובן הוא שיש הכרח אלוהי שיעקב ירד למצרים כדי להכין את יצירת העם, ולקיים הבטחת ד' לאברהם "גר יהיה זרעך בארץ לא להם... ודור רביעי ישוּבו הנה"¹⁰³. ואמנם יעקב אבינו התלבט אם לרדת למצרים, וד' אמר לו: "אל תירא מרדה"¹⁰⁴ מצרימה, כי לגוי גדול אשימך שם"¹⁰⁴. דווקא מתוך המחשכים של טומאת מצרים, מתקיים דבר ד' לאברהם אבינו "ואעשך לגוי גדול"^{105, 29}.

16. הכנות למלכות ישראל¹⁰⁶

על-כן היה גם צורך שיוסף ירד למצרים כדי שיוכשר שם להיות מלך אצל הגויים, "כי למחיה שלחני אלהים לפניכם"¹⁰⁶, מה שמהווה הכנה למלכות ישראל. כך במהלך דורות ישראל בגולה, למדנו אצל הגויים סדרי הנהגת המדינה וסדרי צבא, שהם הכנה להקמת מדינת ישראל וכינון עם ישראל על אדמתו. ה"חפץ חיים" אמר לבחור אחד לא להבהל מללכת לצבא הגויים, כי זה יהיה הכשרה לצבא של עם ישראל, כדברי הרמב"ם¹⁰⁷ שכשיבוא המשיח יצטרכו להלחם ולשם כך יזדקקו לצבא¹⁰⁸.

17. קריאת שם עם¹⁰⁹

יש להבין שכל ירידת האבות והבנים למצרים, וכל מה שנמשך מכך — גלות מצרים, יציאת מצרים וההליכה במדבר — הכל מכוון לדבר אחד: יצירת "עם זו יצרתי לי"¹⁰¹ והקמת מלכות ישראל. יציאת מצרים היא הגיבוש הסופי הכמותי של העם, אבל כבר במצרים התחלנו לקבל צורה של עם, ופרעה הוא הראשון המכנה אותנו בשם עם: "הנה עם בני ישראל רב ועצום ממנו"¹⁰⁹. אמנם, אחרי שיצאו מילים אלו מפי רשע זה, שהוא שליח ד' במידה מסויימת, מתברר מפי ד' שאנו באמת עם: "שלח את עמי"¹¹⁰. כך בימינו, הגויים הם שהתחילו לטפל בעניינינו ולברר אפשרות של הקמת מדינה, והניחו את יסודה על-ידי הצהרת בלפור, הקמת ועדת פיל והחלטת חבר הלאומים. הם התיגעו מאוד כדי למצוא באיזה אופן לממש את החלום הזה, ואחר-כך אמנם הופיעה המדינה¹¹¹.

18. דחיפת רוח חיינו הפנימי¹¹²

יש להבין שסידור עניינינו אינו מתחיל מפעולות הגויים או מפעולותינו, אלא מהכח הפנימי הדוחף אותנו, מדבר ד' המתגלה על דינינו ומתוכננו¹¹². עם ישראל הוא בריה אלוהית מיוחדת שיש לו גוף חזק ואף נשמה גדולה. הגוף הישראלי הוא גילוי של הנשמה הישראלית וכוחותיה האדירים. לכל גוף יש חיוניות פנימית המחיה אותו והנקראת נשמה. נכון הוא הדבר לגבי כל איש פרטי, ולא פחות מזה לגבי איש צבורי, לגבי עם. גם לכלל-ישראל יש נשמה, נשמת האומה. נשמה זו מתפרטת בתורה. נשמה זו מתגלה בכל שלמותה דווקא בארץ-ישראל. אין התורה מתגלה בכל תקפה, גדלה ואדירותה אלא בארץ-ישראל. "אין תורה

109. שמות א ט. 110. שם ה א. שם ז טז. ועוד. ועיין שיחת רבינו סדרה א שמות סע' 7. סדרה ב שם סע' 1, 6. 111. "ויש גם כיוון וערך מיוחד לגילוי פרקים גדולים, של תחנות ומדרגות אלה, דוקא מן החוץ — ע"י ביטויי דברים ומעשים ועמדות של גויים ביחס אלינו... בתחילת היותנו לעם לד' אלהינו בצאתנו ממצרים... נאמרה לנו הגדרת תאורנו בתור עם — ע"י פרעה: 'הנה עם בני ישראל', ומאז הננו 'עם ד'...' בימי שנות מאבקינו אלה הוכנסה המלה 'מדינה יהודית' בתור מונח של ענין ממשי במציאות המדינית שבעולם ע"י ועדת-פיל, אחרי שהזדקקה מלה זו ע"י הרצל כאילו בתור אוטופיה אידיאלית, ואחרי שהיא היתה ביסוד ההרוריה של הצהרת בלפור..." רבינו, לנתיבות ישראל א, עמ' קי. "הנה עם בני ישראל" (שמות א ט) — "בני ישראל אלה מוכרים ומתיחסים בתור עם" הערת רבינו. "ראה ראיתי את עני עמי אשר במצרים" (שם ג ז) — "העם — בני ישראל — אשר בפתח דברי פרעה הוא עמי" הערת רבינו. 112. "... בכח דחיפתו של רוח-חיינו הפנימי — שגם היא כמה גורמים חיצוניים יביאנה לידי גילוי — הולכים להם חיינו את מהלכם, הולכות יצירותיהם הממשיות ומתרחבות ומתכוננות, גם דרך ארחות עקלקלות שונות..." רבינו, לנתיבות ישראל א, עמ'